



ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ
2^{ης} ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ» 2021-2027

Αθήνα, 23 Νοεμβρίου 2023

Σύγκλιση της Επιτροπής Παρακολούθησης – Ημερήσια Διάταξη

Η **Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» 2021-2027** (ΠΕΚΑ), η οποία συγκροτήθηκε με την υπ' αριθ. οικ. ΕΥΔ/ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ 11977/20-10-2022 (Β' 5498/2022) Υπουργική Απόφαση για τη «Συγκρότηση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» 2021 – 2027», όπως ισχύει με την με αρ. πρ. ΕΥΔ/ΠΕΚΑ&ΠΟΛΠΡΟ 3022/23-03-2023 Υπουργική Απόφαση Τροποποίησης, συνήλθε σε **2^η Συνεδρίαση στις 23 Νοεμβρίου 2023** στην Αθήνα, μετά την με αρ. πρ. ΕΥΔ/ΠΕΚΑ&ΠΟΛΠΡΟ 11770/13-11-2023 πρόσκληση του Προέδρου της, Ειδικού Γραμματέα Διαχείρισης Προγραμμάτων ΕΤΠΑ και ΤΣ, κ. Γεώργιου Ζερβού.

Στη 2^η Συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης (ΕπιΠα) του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» 2021-2027 (ΠΕΚΑ) **παρέστησαν 31 μέλη με δικαίωμα ψήφου** (Πρόεδρος και 25 μέλη με φυσική παρουσία, 5 μέλη με διαδικτυακή παρουσία) επί συνόλου 33 μελών με δικαίωμα ψήφου και 44 μέλη χωρίς δικαίωμα ψήφου (30 μέλη με φυσική παρουσία και 14 μέλη με διαδικτυακή παρουσία) επί συνόλου 53 μελών χωρίς δικαίωμα ψήφου, σύμφωνα με το συνημμένο πίνακα συμμετεχόντων (συνημμένο 1).

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I.1 Διαπίστωση Απαρτίας – Έναρξη Συνεδρίασης - Έγκριση της Ημερήσιας Διάταξης.

Μετά τη διαπίστωση της απαρτίας ξεκίνησε η Συνεδρίαση και μετά από εισήγηση του Προέδρου κ. Γ. Ζερβού :

- Εγκρίθηκε ομόφωνα η ημερήσια διάταξη της 2^{ης} Συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης.
- Εγκρίθηκαν ομόφωνα τα πρακτικά της 1^{ης} Συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» 2021-2027 που πραγματοποιήθηκε στις 08.11.2022, όπως τέθηκαν υπόψη των μελών της Επιτροπής με το φάκελο της συνεδρίασης (συνημμένο 2).

I.2 Εισήγηση του Προέδρου της Επιτροπής Παρακολούθησης, Ειδικού Γραμματέα Διαχείρισης Προγραμμάτων ΕΤΠΑ και ΤΣ

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Παρακολούθησης, κ. Γεώργιος Ζερβός, αναφέρθηκε στο νέο Πρόγραμμα "Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή"-ΠΕΚΑ, το οποίο με προϋπολογισμό 3,6 δις ευρώ, αποτελεί το πλέον φιλόδοξο πρόγραμμα του ΕΣΠΑ 2021-2027, εδράζεται σε μια υφιστάμενη, ολοκληρωμένη και άρτια στρατηγική των επιμέρους τομέων και είναι αποτέλεσμα μακρόχρονης και αποδοτικής διαπραγμάτευσης των ελληνικών αρχών με τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» αφορά σε νέες δράσεις και αντικείμενα, τα οποία δεν αποτελούν συνέχεια του Προγράμματος ΥΜΕΠΕΡΑΑ 2014-2020, το οποίο άμεσα ολοκληρώνεται. Ωστόσο, με στόχο τη διασφάλιση μη απώλειας πόρων του ΥΜΕΠΕΡΑΑ 2014-2020, στην εξέλιξη της πορείας του νέου προγράμματος ΠΕΚΑ θα ληφθούν υπόψη τα έργα τα οποία θα συνεχιστούν στην νέα προγραμματική περίοδο στο σύνολο των προτεραιοτήτων του. Στόχος του νέου προγράμματος είναι η αποδοτική αξιοποίηση των συντονισμένων ενεργειών όλων των εμπλεκόμενων φορέων και κυρίως της

Διαχειριστικής Αρχής και του Υπουργείου για τη άμεση ενεργοποίηση της υλοποίησης των παρεμβάσεων, με αποφυγή των παθογενειών του παρελθόντος.

1.3 Σύντομοι Χαιρετισμοί – Τοποθετήσεις εκπροσώπων του ΥΠΕΝ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Ο **Γενικός Γραμματέας Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος κ. Ευθ. Μπακογιάννης** παρουσίασε συνοπτικά τη στρατηγική του υπουργείου, η οποία με βασικό άξονα τις κατευθύνσεις της ΕΕ για την «Πράσινη Συμφωνία» και την επίτευξη των στόχων για την κλιματική ουδετερότητα έως το 2030, περιλαμβάνει σημαντικές δράσεις που σχεδιάζεται να υλοποιηθούν και με αξιοποίηση πόρων του προγράμματος ΠΕΚΑ. Μεταξύ των δράσεων του ΥΠΕΝ περιλαμβάνονται η σύναψη μνημονίων συνεργασίας με δήμους στην προσπάθεια δημιουργίας κλιματικών συμφωνιών για τη μείωση των εκπομπών του CO₂, η ενεργοποίηση του προγράμματος «Διατηρώ» προς δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς για την αξιοποίηση εμβληματικών διατηρητέων κτιρίων με χρηματοδότηση δράσεων ανακαίνισης-ενεργειακής αναβάθμισης με άμεση έκδοση σχετικών οδηγιών και η ενεργοποίηση του προγράμματος «Διαβίω και Ανακαινίζω» που αφορά σε δράσεις αποκατάστασης και ενεργειακής αναβάθμισης κτιρίων λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση της προσβασιμότητας. Ιδιαίτερα αναφορά έγινε στην ανάγκη άμεσης ενεργοποίησης δράσεων για τη βιώσιμη αστική κινητικότητα, όπως η δημιουργία δικτύου ποδηλατοδρόμων, στην εκπόνηση μελετών για τα Ειδικά Χωροταξικά Θαλάσσια Πλαίσια σε εφαρμογή της Οδηγίας 2014/89/ΕΕ για τη θέσπιση πλαισίου Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού, καθώς και στην ανάγκη χρηματοδότησης μέσω της Τεχνικής βοήθειας του ΠΕΚΑ 2021-2027, μεταξύ άλλων, δράσεων πληροφόρησης και επικοινωνίας για τα προγράμματα «Διατηρώ» και «Εξοικονομώ-Ανακαινίζω» του ΥΠΕΝ και δράσεων ενίσχυσης της ικανότητας των φορέων.

Ο **Γενικός Γραμματέας Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων κ. Πέτρος Βαρελίδης** ανέφερε ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχουν σημαντικές βελτιώσεις στο θεσμικό πλαίσιο αναφέροντας τις παρεμβάσεις που εφαρμόζονται στη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης και τις αλλαγές στη νομοθεσία για το φυσικό περιβάλλον και τις περιοχές Natura (Ν. 4685/2020 και Ν. 5037/2023). Επίσης αναφέρθηκε στην ανάγκη ενεργοποίησης των ώριμων έργων προς χρηματοδότηση με στόχο την παραγωγική αξιοποίηση των πόρων του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» μέσω ικανών παρόχων, ενώ επισήμανε την επικείμενη έκδοση ΚΥΑ για την κοστολόγηση και τιμολόγηση των υπηρεσιών ύδατος με σκοπό την ορθολογική διαχείριση. Τέλος επισήμανε την εφαρμογή ολιστικής στρατηγικής του υπουργείου για τις παρεμβάσεις στον τομέα διαχείρισης και προστασίας των υδάτων και την ανάγκη δημιουργίας ισχυρότερων παρόχων υπηρεσιών ύδατος, τη σημασία των πιλοτικών έργων ολιστικής διαχείρισης ύδρευσης/αποχέτευσης κυρίως για τις περιοχές με θέματα λειψυδρίας, καθώς και τη σύσταση του Οργανισμού Διαχείρισης Υδάτων στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, προκειμένου όλα τα θέματα διαχείρισης και προστασίας υδάτων να τεθούν υπό έναν ενιαίο οργανισμό, τονίζοντας την ανάγκη ύπαρξης masterplan με στόχο την αποφυγή αποσπασματικών ενεργειών.

Ο **Γενικός Γραμματέας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών κ. Αριστ. Αιβαλιώτης** αναφέρθηκε στους υψηλούς στόχους που θέτει το αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), επισημαίνοντας τη σημαντική συνεισφορά των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στην ηλεκτροπαραγωγή της χώρας, η οποία ανέρχεται πλέον στο 41-43%, θέτοντας σαν στόχο το 2030 η συμμετοχή των ΑΠΕ να ανέρχεται σε 80%. Επισήμανε ότι έως το 2030 είναι ανάγκη να κινητοποιηθούν επενδύσεις σε πράσινες ενεργειακές υποδομές που ανέρχονται σε 165 δις. € με τη δημιουργία θαλάσσιων αιολικών πάρκων, την παράλληλη δημιουργία υποδομών παραγωγής υδρογόνου και βιομεθανίου ως ενεργειακές πηγές για την επίτευξη των στόχων της πράσινης μετάβασης και την αξιοποίηση των κοιτασμάτων κρίσιμων ορυκτών πόρων, ενώ προανήγγειλε τη δημιουργία της πρώτης υποδομής δέσμευσης και αποθήκευσης CO₂ στην Ελλάδα, αλλά και στη Μεσόγειο, στα υποθαλάσσια εδάφη του εξαντλημένου κοιτάσματος του Πρίνου, με σκοπό τη δέσμευση των αερίων του θερμοκηπίου και την επίτευξη των στόχων της κλιματικής ουδετερότητας. Σημαντική είναι η συμβολή του Προγράμματος ΠΕΚΑ 2021-2027 στην πράσινη μετάβαση και στην απανθρακοποίηση των νησιών με την πρωτοβουλία GReco Islands, ενώ επίσης ο ΓΓ αναφέρθηκε στην ανάγκη άμεσης ενεργοποίησης της δράσης «Εξοικονομώ», με εφαρμογή απλούστερων διαδικασιών και την αύξηση του αριθμού των δικαιούχων με στόχο ταχύτερη απορρόφηση της χρηματοδότησης. Αναφορικά με την απολιγνιτοποίηση, ο ΓΓ επισήμανε ότι προγραμματίζεται η παύση εργασιών των Μονάδων στη Δυτική Μακεδονία μέχρι το 2028. Τέλος ο ΓΓ αναφέρθηκε στο νέο Πρόγραμμα «Απόλλων» του ΥΠΕΝ, το οποίο αφορά στη δημιουργία 11 φωτοβολταϊκών πάρκων σε περιφερειακό επίπεδο συνολικής ισχύος 1,1 GW με σκοπό την παραγωγή φθηνής ηλεκτρικής ενέργειας για δημοτικές επιχειρήσεις π.χ. ΔΕΥΑ και ευάλωτα νοικοκυριά για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας μέσω κεντρικού σχεδιασμού.

Ο **Γενικός Γραμματέας Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων κ. Μανώλης Γραφάκος** τόνισε τη μεγάλη πρόοδο που έχει επιτευχθεί στον τομέα διαχείρισης αποβλήτων σε θεσμικό επίπεδο όσο και στο πεδίο, με την επικαιροποίηση του ΕΣΔΑ και των Περιφερειακών Σχεδίων σε συνεργασία με τους JASPERS και την έκδοση Εγκυκλίου από το ΥΠΕΝ, τη δραστική μείωση των Φορέων Διαχείρισης Στερών Αποβλήτων, την εισαγωγή του τέλους ταφής, την λειτουργία 11 Μονάδων Επεξεργασίας Απορριμμάτων και την υλοποίηση/δημοπράτηση μεγάλου αριθμού νέων μονάδων, τη μείωση των παράνομων ΧΑΔΑ από 65 σε 23, τη λειτουργία των υποδομών για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Απορριμμάτων της Περιφέρειας Πελοποννήσου και την υποβολή του ΦΜΕ με την έγκριση του JASPERS. Για την διαχείριση λυμάτων εστίασε στη δημιουργία του Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου Λυμάτων και την αύξηση των συμμορφούμενων οικισμών προτεραιότητας από 187 σε 253. Σημείωσε την μικρή πρόοδο στην υλοποίηση έργων χωριστής συλλογής και ανακύκλωσης, και τη ανάγκη συνεχούς προσπάθειας με αξιοποίηση πόρων από το ΠΕΚΑ 2021-2027, όπου θα ζητηθεί η ενεργοποίηση της Δημιουργίας Κέντρων Επαναχρησιμοποίησης και δράσεις πρόληψης. Αναφέρθηκε στη δράση Εξοικονομώ στην Αποχέτευση, και στην ανάγκη ενεργοποίησης πόρων Τεχνικής βοήθειας για τη Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων. Αναφορικά με τις Μονάδες Ανάκτησης και Ανακύκλωσης αστικών αποβλήτων που θα χρηματοδοτηθούν από το ΠΕΚΑ, ανακοινώθηκε ότι θα υλοποιηθούν με τη μέθοδο ΣΔΙΤ, ενώ αναφέρθηκε η υλοποίηση μελέτης για την ενεργειακή αξιοποίηση των υπολειμμάτων των Μονάδων ως δευτερογενές καύσιμο, με σκοπό το 2030 να επιτευχθούν οι στόχοι που τίθενται στο ΕΣΔΑ για ανακύκλωση 55 % και ταφής 10%.

Ο **Γενικός Γραμματέας Δασών κ. Ευστ. Σταθόπουλος** αναφέρθηκε στο έργο που χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα ΥΜΕΠΕΡΑΑ για την εγκατάσταση ενός συστήματος Απογραφής και Παρακολούθησης (ΣΑΠ) των δασών και δασικών εκτάσεων της χώρας και τη διαμόρφωση στρατηγικής για την προσαρμογή τους στην κλιματική αλλαγή και τον μετριασμό αυτής, με την εγκατάσταση μόνιμου δικτύου δειγματοληπτικών επιφανειών σε όλα τα δάση και τις δασικές εκτάσεις της χώρας, με το οποίο θα μετρηθούν όλα τα απαραίτητα στοιχεία για τον υπολογισμό εκπομπών/απορροφήσεων CO₂ από την υπέργεια και την υπόγεια βιομάζα και το οποίο πρόκειται να ολοκληρωθεί από το ΠΕΚΑ. Επίσης αναφέρθηκε στις νέες δράσεις που ενεργοποιούνται από την ΓΓ Δασών, την επικείμενη εφαρμογή του νέου νομοθετικού πλαισίου για την ολοκληρωμένη διαχείριση του παραγωγικού δάσους και το νέο μοντέλο διαχείρισης των δασικών οικοσυστημάτων, επισημαίνοντας ότι η προστασία των ελληνικών δασών θα μπορούσε κάποια στιγμή να φτάσει να είναι αυτοχρηματοδοτούμενη και να επιδοτείται από τα έσοδα πώλησης των πρόσθετων τόνων CO₂ που θα απορροφούνται λόγω της ορθής τους διαχείρισης. Σχεδιάζεται η επιδότηση της απομάκρυνσης βιομάζας και η εισαγωγή carbon credits στα πλαίσια ενός εντελώς νέου τρόπου διαχείρισης δασών και ενός συνεργειακού υβριδικού σχήματος διοίκησης, όπου οι πιστοποιημένοι διαχειριστές του δάσους (εταιρείες και συνεταιρισμοί), θα επιδοτούνται από τα έσοδα που προκύπτουν από τη δημοπράτηση των δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ (carbon credits) του ευρωπαϊκού συστήματος εμπορίας εκπομπών (ETS), ενώ θα είναι υποχρεωτική η λήψη μέτρων αντιτυρικής προστασίας. Τέλος προαναγγέλθηκε για το 2024 η ενίσχυση των Δασικών Υπηρεσιών με πρόσληψη 500 μόνιμων υπαλλήλων και 1200 συμβασιούχων ορισμένου χρόνου στην έναρξη της αντιτυρικής περιόδου και με πόρους από το σύστημα πλειστηριασμού δικαιωμάτων εκπομπών.

Ο **Εκπρόσωπος της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Carsten Rasmussen** ευχαρίστησε τους Γενικούς Γραμματείς του ΥΠΕΝ για τις τοποθετήσεις τους, σημειώνοντας ότι οι θέσεις τους υποδεικνύουν τη θέληση όλων των μερών για ένα θετικό αποτέλεσμα στη νέα ΠΠ 2021-2027 με την ενεργοποίηση του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή», το οποίο είναι ένα φιλόδοξο και ισχυρό εργαλείο χρηματοδότησης. Η εξέλιξη του προηγούμενου προγράμματος ΥΜΕΠΕΡΑΑ, το οποίο ολοκληρώνεται, τροφοδοτεί με χρήσιμα συμπεράσματα σε όλους τους τομείς, τα οποία πρέπει να αξιοποιηθούν αποδοτικά στο σύνολό τους στην νέα προγραμματική περίοδο και να ληφθούν υπόψη οι αστοχίες του παρελθόντος (lessons learnt). Το Πρόγραμμα ΠΕΚΑ περιλαμβάνει σημαντικές νέες δράσεις, όπως οι παρεμβάσεις ολιστικής διαχείρισης υδάτων-λυμάτων, η πρωτοβουλία για τα GReco Islands, τα προγράμματα Διατηρώ Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα, η ανάπλαση του Φαληρικού Όρμου με την προσέγγιση New European Bauhaus και οι νέες Μονάδες Ανάκτησης και Ανακύκλωσης αστικών αποβλήτων. Οι νέες παρεμβάσεις που θα χρηματοδοτηθούν θα πρέπει να στοχεύουν στην επίτευξη ολοκληρωμένων ποιοτικών και ποσοτικών αποτελεσμάτων υπό την καθοδήγηση ικανών φορέων-δικαιούχων με τη βέλτιστη και βιώσιμη αξιοποίηση των διατιθέμενων ευρωπαϊκών πόρων στο σύνολό τους, λαμβάνοντας αυστηρά υπόψη το υφιστάμενο οριοθετημένο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης. Αναφορικά με το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας επισήμανε την ανάγκη άμεσης και αποδοτικής συνεργασίας και συντονισμού των παρεμβάσεων που προκηρύσσονται παράλληλα με το ΕΣΠΑ, καθώς και το συντονισμό των παράλληλων δράσεων με τα Περιφερειακά Προγράμματα, ενώ αναφέρθηκε και στην ανάγκη ύπαρξης ικανών δικαιούχων για την υποστήριξη των νέων μεγάλων δράσεων του ΠΕΚΑ 2021-2027. Τέλος εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επισημάνθηκε η διάθεση χρηματοδότησης νέων

δράσεων, όπως οι μεγαλύτερης κλίμακας ενεργειακές κοινότητες που αναφέρθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος «Απόλλων» του ΥΠΕΝ, καθώς και δράσεις για την πυροπροστασία και τη διαχείριση των ελληνικών δασών.

Ο **Πρόεδρος της ΕπιΠα κ. Γ. Ζερβός** επισήμανε την παρουσία των πέντε (5) Γενικών Γραμματέων και την πολύ σημαντική παρουσίαση της ολοκληρωμένης στρατηγικής του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, τονίζοντας τη συνολική δέσμευση και προσήλωση των ελληνικών αρχών σε μια κοινή προσπάθεια για την επίτευξη των στόχων του ΠΕΚΑ 2021-2027, το οποίο αποτελεί ένα καινοτόμο και φιλόδοξο πρόγραμμα με σημαντικές παρεμβάσεις και ορθές τομές σχεδιασμού σε έναν σύνθετο και κρίσιμο τομέα πολιτικής και με κοινό όραμα όλων των εμπλεκόμενων φορέων την επίτευξη ποιοτικών και ποσοτικών αποτελεσμάτων για τη νέα ΠΠ 2021-2027.

II. Παρουσιάσεις – Τοποθετήσεις - Παρεμβάσεις εκπροσώπων και φορέων - Συμπεράσματα

II.1. Παρουσιάσεις

1. Παρουσίαση της Πορείας Υλοποίησης του Προγράμματος ΠΕΚΑ 2021-2027

Ο κ. Ν. Μαμαλούγκας αναφέρθηκε στις επιμέρους Προτεραιότητες του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» και στις εμβληματικές δράσεις που έχουν σχεδιαστεί να υλοποιηθούν. Παρουσιάστηκαν στοιχεία για την πορεία υλοποίησης του ΠΕΚΑ 2021-2027 μέχρι τον Νοέμβριο του 2023. Συγκεκριμένα παρουσιάστηκε η 5η διαδικασία Εξειδίκευσης συνολικά 41 δράσεων π/υ 1.186 εκατ.€, οι Προσκλήσεις π/υ 128,5 εκατ.€ που έχουν εκδοθεί μέχρι τον Νοέμβριο του 2023, ο προγραμματισμός Προσκλήσεων για το 4^ο τρίμηνο του 2023 και το 1^ο τρίμηνο του 2024 και ο Προγραμματισμός ενεργειών για την επιτάχυνση της ενεργοποίησης του Προγράμματος. Προβλέπονται: οριστικοποίηση μεταφερόμενων και τμηματοποιημένων πράξεων από ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ και λοιπά προγράμματα, αξιολόγηση των επιπτώσεων του κλεισίματος του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ και του ΕΠΑΝΕΚ της ΠΠ 2014-2020 και εκτίμηση του ύψους των πόρων που θα απαιτηθεί για την κάλυψη των υποχρεώσεων της ΠΠ 2014-2020, προγραμματισμός εξειδίκευσης νέων δράσεων εντός του 1^{ου} εξαμήνου του 2024, κατάρτιση Οδηγών για την έκδοση Προσκλήσεων βασικών δράσεων του προγράμματος, όπως Δράσεις Διατηρώ στο Δημόσιο και Ιδιωτικό Τομέα, Εξοικονομώ στην Αποχέτευση, Διαχείριση αποβλήτων, Πιλοτικά προγράμματα ολιστικής διαχείρισης υδάτων, GReco Islands.

Έγινε εκτενής αναφορά στις Μονάδες Ανακύκλωσης Ανάκτησης (ΜΑΑ) και τον Οδηγό που έχει υλοποιηθεί σε συνεργασία με το JASPERS, επισημαίνοντας ότι προγραμματίζεται έκδοση Πρόσκλησης Τεχνικής Βοήθειας προς τους ΦοΔΣΑ στις αρχές του 2024. Επισημάνθηκε η προσπάθεια ολοκλήρωσης των υποδομών διαχείρισης λυμάτων για οικισμούς Γ' προτεραιότητας και δόθηκε βαρύτητα στα τέσσερα (4) πιλοτικά ολιστικά σχέδια διαχείρισης υδάτων και αστικών λυμάτων και το σχετικό οδηγό που έχει προετοιμάσει το JASPERS ως οδικό χάρτη για την ωρίμανση των έργων.

Ο κ. Ν. Μαμαλούγκας αναφέρθηκε ειδικότερα στο έργο Ανάπλασης του Φαληρικού Όρμου, το οποίο υλοποιείται υπό το πλαίσιο του New European Bauhaus και για το οποίο έχει υποβληθεί ο Φάκελος Μεγάλου Έργου-ΦΜΕ με την έγκριση της Ομάδας JASPERS.

Την παρέμβαση του κ. Ν. Μαμαλούγκα συμπλήρωσε ο **κ. Α. Ο' Brien, επικεφαλής της Ομάδας JASPERS**, ο οποίος αναφέρθηκε στην υποβολή του Φακέλου Μεγάλου Έργου (ΦΜΕ) για την Ανάπλαση του Φαληρικού Όρμου, επισημαίνοντας τη σημασία της επίτευξης των οροσήμων, την πολύ καλή συνεργασία όλων των μερών – ΔΑ, Περιφέρεια Αττικής και ομάδα JASPERS – καθώς και τη σημασία του έργου ανάπλασης για την Περιφέρεια Αττικής και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας της περιοχής, με ενσωμάτωση των αρχών του New European Bauhaus.

2. Παρουσίαση του Σχεδίου Αξιολόγησης του Προγράμματος ΠΕΚΑ 2021-2027

Η κ. Κ. Κολοκοτρώνη, Προϊσταμένη της Μονάδας Α1 «Προγραμματισμού και Αξιολόγησης» του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» παρουσίασε το Σχέδιο Αξιολόγησης του Προγράμματος, το οποίο συντάχθηκε σε συνέχεια των διατάξεων του Καν. 2021/1060 της ΕΕ και εγκρίθηκε με την Απόφαση με α.π. ΕΥΔ ΠΕΚΑ&ΠΟΛΠΡΟ 7948/27-07-2023. Στην παρούσα φάση γίνεται η προετοιμασία για την ανάθεση των αξιολογήσεων με α/α 1 «Αξιολόγηση των παρεμβάσεων του Τομέα Περιβάλλοντος του ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ 2014-2020 για την επικαιροποίηση του σχεδιασμού του Προγράμματος "Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή" 2021-2027» και με α/α 3 «Αξιολόγηση για τον Σχεδιασμό και την Οργάνωση των Παρεμβάσεων της Προτεραιότητας 1 "Ενεργειακή Απόδοση - Προώθηση ΑΠΕ - Ενεργειακές Υποδομές" του Προγράμματος "Περιβάλλον και Κλιματική

Αλλαγή" 2021-2022» υπό μία ενιαία αξιολόγηση (προετοιμασία τευχών δημοπράτησης με ανοιχτό διαγωνισμό), καθώς και της αξιολόγησης με α/α 2 «Αξιολόγηση της αναγνωρισιμότητας του Προγράμματος "Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή" 2021-2027 για τη διαμόρφωση της Στρατηγικής Επικοινωνίας», από εξωτερικούς αξιολογητές μέσα στο 1ο τρίμηνο του 2024.

3. Παρουσίαση της Στρατηγικής Επικοινωνίας και Προβολής του Προγράμματος

Η κ. Μ. Σκαλτσά. Υπεύθυνη Πληροφόρησης και Επικοινωνίας για το Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» παρουσίασε τη Στρατηγική Επικοινωνίας του Προγράμματος ΠΕΚΑ 2021-2027 και τις δράσεις Ενημέρωσης και Επικοινωνίας που υλοποιήθηκαν για το έτος 2023, ενώ αναφέρθηκε και στο νέο διαδικτυακό τόπο του προγράμματος: <https://peka-program.gr/>.

4. Παρουσίαση JASPERS για τα Έργα Ολιστικής Διαχείρισης Υδάτων στην Ελλάδα

Η εκπρόσωπος του JASPERS κ. L. Nikolajsen έκανε σύντομη παρουσίαση για τα έργα ολιστικής διαχείρισης υδάτων/λυμάτων που προγραμματίζεται να υλοποιηθούν με χρηματοδότηση του ΠΕΚΑ 2021-2027, κάνοντας αναφορά στους στόχους, στο σχεδιασμό υλοποίησης και στα απαραίτητα τεχνικά έγγραφα που πρέπει να περιλαμβάνονται στον φάκελο αίτησης των έργων.

5. Παρουσίαση JASPERS για την επιλεξιμότητα των έργων διαχείρισης στερεών αποβλήτων στην ΠΠ 2021-2027

Ο εκπρόσωπος του JASPERS κ. Chr. Edge έκανε σύντομη παρουσίαση για τους όρους επιλεξιμότητας των παρεμβάσεων διαχείρισης στερεών αποβλήτων στην νέα ΠΠ 2021-2027 και τις απαιτήσεις του σχεδιασμού των Μονάδων Ανάκτησης και Ανακύκλωσης αστικών αποβλήτων για τη μεγιστοποίηση της ανακύκλωσης από χωριστά συλλεγόμενα ρεύματα, καθώς και την ενσωμάτωσή τους στους ΠΕΣΔΑ, επισημαίνοντας ότι οι ΜΑΑ προϋποθέτουν την ύπαρξη εκτεταμένων δικτύων χωριστής συλλογής ανακυκλωσίμων υλικών και βιοαποβλήτων που θα οδηγούνται προς επεξεργασία με σταδιακά αυξανόμενες ποσότητες, παράλληλα με τα αντιστοίχως μειούμενα υπολειμματικά σύμμεικτα απόβλητα. Επίσης αναφέρθηκε στα σχεδιαζόμενα βήματα τεχνικής υποστήριξης του JASPERS προς τους ΦοΔΣΑ για τις ΜΑΑ, τη συνεργασία με τις υπηρεσίες Κρατικών Ενισχύσεων και την έκδοση οδηγού για τη διευκρίνιση των απαραίτητων ενεργειών και διαδικασιών.

II.2. Τοποθετήσεις – παρεμβάσεις μελών Επ.Πα. : συζήτηση

Στη συνέχεια ο Ειδικός Γραμματέας και Πρόεδρος της Επιτροπής έδωσε το λόγο στα μέλη της Επ.Πα. για τοποθετήσεις και παρεμβάσεις.

Ο **Εκπρόσωπος του ΤΕΕ, κ. Λ. Πυργιώτης**, αναφέρθηκε στο Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» επισημαίνοντας ότι πρόκειται για το πλέον φιλόδοξο πρόγραμμα της ΠΠ 2021-2027. Αναφέρθηκε στις σημαντικές δράσεις του προγράμματος «Ανακαινίζω» και του προγράμματος «Διατηρώ» και «Διαβιώ», οι οποίες βρίσκονται στον πυρήνα του εγχειρήματος «Εθνική Συμμαχία Αειφόρου Δόμησης» του ΤΕΕ. Για την πραγμάτωση της αειφόρου δόμησης το ΤΕΕ θα έχει σύντομα εκπονήσει την Τεχνική Οδηγία Βάσης – Τεχνική Οδηγία 0, η οποία μεταξύ άλλων αφορά στην εκπόνηση των ενεργειακών ελέγχων βάσει της Οδηγίας ΕΕ 1791/2023. Δεδομένου ότι το κόστος κτήσης του εξοπλισμού για τη διενέργεια ενεργειακών ελέγχων είναι υψηλό, επισήμανε την ανάγκη σχεδιασμού μιας στοχευμένης δράσης κρατικής ενίσχυσης για την απόκτηση του μετρητικού εξοπλισμού, που απαιτείται για τη διεξαγωγή ενεργειακών ελέγχων διασφαλισμένης ποιότητας προς τους τελικούς καταναλωτές, σημειώνοντας τη δυνατότητα του ΤΕΕ να συνδράμει συμβουλευτικά σε πολλές δράσεις.

Ο **Εκπρόσωπος της Ένωσης Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης – Αποχέτευσης, κ. Γ. Μαρινάκης** διατύπωσε τις απόψεις των ΔΕΥΑ σε συνέχεια της εφαρμογής του Ν. 5037/2023 για τη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της Ρυθμιστικής Αρχής Αποβλήτων, Ενέργειας και Υδάτων και των διαρθρωτικών κινήσεων που πρέπει να υλοποιηθούν για τις ΔΕΥΑ, επισημαίνοντας την επικείμενη νομοθετική παρέμβαση για τη σύσταση ισχυρότερων παρόχων υπηρεσιών ύδατος, προκειμένου όλα τα θέματα διαχείρισης και προστασίας υδάτων να τεθούν υπό έναν ενιαίο οργανισμό. Επίσης αναφέρθηκε στο υψηλό ενεργειακό κόστος άντλησης του νερού που αντιμετωπίζουν οι ΔΕΥΑ σε πολλές περιοχές και στους περιορισμένους πόρους που διατίθενται στο πρόγραμμα «Διατηρώ» για την ανακαίνιση-ενεργειακή αναβάθμιση διατηρητέων κτιρίων. Τέλος αναφορικά με το πιλοτικό ολιστικό πρόγραμμα που θα υλοποιηθεί στην περιοχή του Ρεθύμνου για τη διαχείριση υδάτων/λυμάτων, επισήμανε το σημαντικό βαθμό ωρίμανσης του έργου και τη δυνατότητα άμεσης δημοπράτησής του.

Η **κ. Χ. Κούρτελη Προϊσταμένη της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας** αναφέρθηκε στην έγκριση της εκπλήρωσης του Α.Ο 2.5 «Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τις απαιτούμενες

επενδύσεις στους τομείς των υδάτων και των λυμάτων», ο οποίος αποτελεί προϋπόθεση για την ενεργοποίηση των ολιστικών προγραμμάτων διαχείρισης υδάτων/λυμάτων, την έγκριση των Επιχειρησιακών Σχεδίων Διαχείρισης για τα λύματα και για το πόσιμο νερό, καθώς και τις ενέργειες που έχει σχεδιάσει η Επιτελική Δομή προκειμένου να ενεργοποιηθεί η δράση «Εξοικονομώ στην αποχέτευση».

Ο κ. Χ. Τσοκανής, εκπρόσωπος του Δικτύου Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, αναφέρθηκε στην ελλιπή στελέχωση των ΦοΔΣΑ, τις αλλαγές που επίκεινται να εφαρμοσθούν στις νέες Μονάδες Ανάκτησης και Ανακύκλωσης αστικών αποβλήτων, προκειμένου αυτές να δύναται να χρηματοδοτηθούν στην νέα ΠΠ 2021-2027, την εγκύκλιο που εκδόθηκε για την εκπόνηση των νέων ΠΕΣΔΑ, καθώς και το νέο κομβικό ρόλο που αναλαμβάνουν οι ΦοΔΣΑ. Επισήμανε τα θέματα που προκύπτουν στα έργα υποδομών διαχείρισης στερεών αποβλήτων με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ λόγω κρατικών ενισχύσεων σε συνδυασμό με τα σχετικά προβλήματα των αντίστοιχων έργων διαχείρισης στερεών αποβλήτων που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης», τονίζοντας παράλληλα την ανάγκη άμεσης ενεργοποίησης πόρων Τεχνικής Βοήθειας για την ωρίμανση των απαραίτητων μελετών.

Ο κ. Ι. Αγαπητίδης, εκπρόσωπος της ΜΟΔ Α.Ε. αναφέρθηκε στη δυνατότητα της ΜΟΔ να παρέχει υποστήριξη σε αδύναμους δικαιούχους με στόχο τη βελτίωση της επιχειρησιακής τους ικανότητας, προκειμένου να υλοποιήσουν έργα του ΕΣΠΑ 2021-2027 τόσο στον τομέα των λυμάτων, όσο και στον τομέα των στερεών αποβλήτων, ενώ επισήμανε τη συμβολή της Τεχνικής Γραμματείας Λυμάτων στη εκπόνηση της εθνικής στρατηγικής για το πόσιμο νερό προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία έγκρισης του σχετικού ΑΟ 2.5.

Ο Προϊστάμενος της ΕΥΔ του Προγράμματος «Αττική» κ. Δ. Δρόσης χαιρέτισε τη συνεργασία με την ΕΥΔ και τον Ειδικό Γραμματέα, αναφέροντας ότι υπάρχει συνέργεια και συμπληρωματικότητα παρεμβάσεων σε πολλά επίπεδα, σε έργα ενεργειακά, ύδρευσης, λυμάτων και απορριμμάτων μεταξύ ΠΕΚΑ και των Περιφερειακών Προγραμμάτων. Αναφορικά με τις παρεμβάσεις ολιστικής προσέγγισης υδάτων/λυμάτων, επισήμανε στην ΕΕ τη δυσκολία των ΠεΠ να ανταποκριθούν είτε λόγω περιορισμένων πόρων στο Στόχο Πολιτικής 02, είτε λόγω ανώριμων σχετικών έργων, ενώ παρόμοιες θέσεις εξέφρασε και για τις προκλήσεις που χαρακτηρίζουν τα έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων στην νέα ΠΠ 2021-2027.

Ο Γενικός Γραμματέας Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία κ. Βασίλης Κούτσιανος εξέφρασε την ικανοποίησή του για το πρόγραμμα «Διαβιώ» ως πάγιο αίτημα της ΕΣΑμεΑ, διατυπώνοντας παράλληλα επιφυλάξεις για το πρόγραμμα «Διατηρώ» και τη δυνατότητα προσβασιμότητας στα κτίρια που θα χρηματοδοτήσει η δράση. Αναφορικά με την προσβασιμότητα, η ΕΣΑμεΑ έχει προβεί στην εκπόνηση Τεχνικού Οδηγού και συγκεκριμένων προδιαγραφών με χρηματοδότηση της Τεχνικής Βοήθειας, ενώ αναφέρθηκε και η εκπλήρωση του σχετικού οριζόντιου ΑΟ.

Ο Γενικός Διευθυντής Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Εφαρμογής ΕΣΠΑ κ. Ι. Φίρμπας, επισήμανε την ανάγκη συνεργασίας και συντονισμού των προγραμμάτων για την υλοποίηση των μεταφερόμενων και τμηματοποιημένων έργων μετά την ολοκλήρωση της ΠΠ 2014-2020, έτσι ώστε να μην επιβαρυνθεί το ΠΔΕ. Παράλληλα ενημέρωσε τους παριστάμενους για την εξέλιξη του προγράμματος Τεχνικής Βοήθειας που αφορά στην ενδυνάμωση των δικαιούχων και τη βελτίωση επιχειρησιακής ικανότητας (capacity building), ενώ για την εφαρμογή των προγραμμάτων ολιστικής/διαχείρισης υδάτων λυμάτων αναφέρθηκε ότι θα εκδοθεί σύντομα σχετικός οδηγός εφαρμογής από την Εθνική Αρχή Συντονισμού σε συνεργασία με το JASPERS.

Η Γενική Διευθύντρια Θεσμικής και Επιχειρησιακής Υποστήριξης ΕΣΠΑ κ. Ζ. Γεωργοπούλου, σε συνέχεια της εισήγησης του κ. Φίρμπα, επισήμανε ότι η ΓΔΘΕΥ συνεργάζεται με τις ομάδες JASPERS προκειμένου σύντομα να ολοκληρωθούν και να αποσταλούν στις ΕΥΔ οι οδηγοί για τα έργα ολιστικής διαχείρισης υδάτων/λυμάτων και για τις υποδομές διαχείρισης στερεών αποβλήτων, ενώ αποσαφήνισε ότι το κριτήριο για την προσβασιμότητα έχει ενσωματωθεί στα κριτήρια και τις σχετικές διαδικασίες.

Ο Εκπρόσωπος της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Carsten Rasmussen ευχαρίστησε τους παριστάμενους, εκφράζοντας την ικανοποίησή του για τη δέσμευση και την προσήλωση όλων των μερών στους στόχους και τις προκλήσεις του φιλόδοξου και πολυεπίπεδου προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή». Επισήμανε την ικανοποίησή για την εξέλιξη της εξειδίκευσης του προγράμματος ΠΕΚΑ, ενώ τόνισε ότι δεδομένων των νέων απαιτήσεων που εισάγονται για τα έργα ολιστικής διαχείρισης υδάτων/λυμάτων και για τα έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων, οι πιλοτικές παρεμβάσεις του ΠΕΚΑ θα αποτελέσουν τον οδηγό για τα ΠεΠ για την υλοποίηση σχετικών δράσεων. Τέλος επισήμανε την ανάγκη συνεργασίας και συντονισμού των προγραμμάτων και των χρηματοδοτικών εργαλείων στη χώρα στην νέα ΠΠ 2021-2027 και την ανάγκη επιτάχυνσης των διαδικασιών, ενώ σχολιάστηκε η πρόθεση

της ΕΕ για την ενσωμάτωση της διάστασης της προσβασιμότητας στις συγχρηματοδοτούμενες δράσεις λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική ευρωπαϊκή πολιτική.

III. Παρουσίαση οριζόντιων θεμάτων υλοποίησης για τα Προγράμματα ΕΣΠΑ 2021-2027

1. Ενημέρωση για την Πρόοδο έγκρισης των αναγκαίων πρόσφορων όρων

Ο Εκπρόσωπος της ΕΥΣΑΑΕ κ. Δημητρέλλος παρουσίασε την πρόοδο εκπλήρωσης των αναγκαίων πρόσφορων όρων (ΑΟ) έως τον Νοέμβριο του 2023, επισημαίνοντας ότι τυπικά έχουν εκπληρωθεί 17 ΑΟ – 4 οριζόντιοι και 13 θεματικοί, ενώ εκκρεμεί η έκδοση της εγκριτικής απόφασης για τον ΑΟ 4.6 “Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη” και η έναρξη της τυπικής διαδικασίας έγκρισης μέσω SFC για τον ΑΟ 3.1. “ Ολοκληρωμένος σχεδιασμός μεταφορών στο κατάλληλο επίπεδο”. Αναφέρθηκε στην εκκρεμότητα εκπλήρωσης του ΑΟ 2.6 “Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τη διαχείριση των αποβλήτων”, συμπληρώνοντας ότι παρουσιάζει γενικά πρόοδο αλλά απομένουν ενέργειες για την εκπλήρωσή του. Επίσης παρουσιάστηκε το πλαίσιο παρακολούθησης των ΑΟ βάσει των διατάξεων του Καν. ΚΚΔ 2021/1060 και η πλατφόρμα παρακολούθησης των ΑΟ στο Δίαυλο.

2. Ενημέρωση για την Πρόοδο της πρωτοβουλίας GReco ISLANDS

Ο Εκπρόσωπος της ΕΥΣΑΑΕ κ. Βλάχος ενημέρωσε τα μέλη της ΕπιπΑ για την πρωτοβουλία GReco ISLANDS, η οποία έχει ως σκοπό τον ολιστικό μετασχηματισμό του αναπτυξιακού υποδείγματος των νησιών προκειμένου να καταστούν βιώσιμα οικονομικά και κοινωνικά, και ανθεκτικά έναντι υφιστάμενων και μελλοντικών προκλήσεων, όπως πχ η κλιματική αλλαγή. Η πρωτοβουλία “GReco Islands” περιλαμβάνεται στον κατάλογο πράξεων στρατηγικής σημασίας του ΠΕΚΑ 2021-2027, με π/υ που ανέρχεται σε 100 εκατ. €, ενώ αναλύθηκαν τα βήματα που έχουν σχεδιασθεί για την ενεργοποίηση της δράσης.

3. Ενημέρωση για την Αναθεώρηση του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΠΔΠ) και τις Δράσεις Διαβούλευσης για την Πολιτική Συνοχής μετά το 2027

Ο Εκπρόσωπος της ΕΥΣΑΑΕ κ. Βλάχος ενημέρωσε την Επιτροπή Παρακολούθησης για τις Δράσεις Αναθεώρησης του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΠΔΠ) και τις βασικές τροποποιήσεις του, τα σχέδια Κανονισμών για το ΠΔΠ και τα κύρια σημεία της πρωτοβουλίας STEP- Strategic Technology European Platform. Επισημάνθηκε ότι η συνεισφορά των Προγραμμάτων ΕΣΠΑ στην πρωτοβουλία STEP είναι προαιρετική και απαιτείται αναθεώρηση των προγραμμάτων ΕΣΠΑ, η οποία θα πρέπει να έχει εγκριθεί από την Ε.Ε. το αργότερο έως τις 31-10-2024. Στην παρούσα φάση είναι σε εξέλιξη διαδικασία διαβούλευσης για την Πολιτική Συνοχής μετά το 2027 με την υποστήριξη ομάδας εμπειρογνομώνων, με στόχο την κατάρτιση εθνικού κειμένου για τις θέσεις της χώρας και αποστολή στην ΕΕ, ώστε να διαμορφωθεί η τελική πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το 2025.

Μετά το τέλος των εισηγήσεων και των παρεμβάσεων ο Πρόεδρος της Επιτροπής, αφού ζήτησε και έλαβε την έγκριση της Επιτροπής για την εξουσιοδότηση της Διαχειριστικής Αρχής να καταγράψει τα πρακτικά της συνεδρίασης, κήρυξε το τέλος της 2ης Συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή 2021-2027».

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» 2021-2027

**Ειδικός Γραμματέας Διαχείρισης Προγραμμάτων ΕΤΠΑ και ΤΣ,
Γεώργιος Ζερβός**

Συνημμένα

1. Κατάλογος των παρόντων μελών της Επιτροπής Παρακολούθησης
2. Πρακτικά της 1ης Συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» 2021-2027